

หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง*

ปริญญญา สิทอง¹ ปณิสรา จันทร์ปาละ²

(วันที่รับบทความ: 5 ตุลาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 27 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 28 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ และเพื่อประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง จำนวน 43 คน ได้มาจากผู้สูงอายุที่สนใจและเต็มใจสมัครเรียนในหลักสูตรและเป็นผู้ที่ช่วยเหลือตนเองได้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การจัดสนทนากลุ่ม หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร คู่มือการใช้หลักสูตร แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา สถิติทดสอบ t-test แบบ One Sample

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มี 11 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัญหาและความจำเป็น 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) คุณสมบัติของผู้เรียน 6) ระยะเวลาในการศึกษา 7) โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร 8) กิจกรรมการเรียนการสอน 9) ข้อกำหนดการเรียน 10) สื่อ ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ 11) การวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น พบว่า

2.1 ผู้สูงอายุที่เรียนด้วยหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 26.44 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.14

2.2 ผู้สูงอายุที่เรียนด้วยหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผู้สอนและผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง ด้านบริบท ด้านปัจจัยตัวป้อน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุ, การประเมินหลักสูตร

* บทความวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2564

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, E-mail: krupoycup@hotmail.co.th

² อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, E-mail: plam_angeline007@hotmail.com

The Curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School, Mueang Lampang District, Lampang Province*

Parinyapast Seethong¹ Panisara Chanpala²

(Received: October 5, 2021; Revised: December 27, 2021; Accepted: December 28, 2021)

Abstract

The purpose of this research were 1) to develop the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School, Mueang Lampang District, Lampang Province. 2) to implement the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School. and 3) to assess the quality of the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School. The population used for the experiment were 43 elderly who live in Muang Kelang Nakhon Municipality, Mueang Lampang District, Lampang Province. The research tools consisted of the structured interview, focus group, the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School, the text use in the curriculum, an achievement test and the assessment curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School. The obtained data were analyzed into means, standard deviations, content analysis and one sample t-test.

The results of the research were as follows:

1. The curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School consisted of 11 elements ; Problem statement, Vision, Principle of curriculum, Aims of curriculum, Qualification, Period of time, Content structures, Activity, Requirement of learning, Materials Resources and Learning sources, Measurement and evaluation. The curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School was then verified by experts found that the curriculum was the high level.

2. The results of implement the developed curriculum were:

2.1 The elderly studied with the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School had average achievement scores of 26.44 accounted for 88.14 %

2.2 The elderly studied with the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School had achievement after taking learning the curriculum higher than criteria 70% at a statistically significance difference at the .01 level.

3. The teacher and students thought that the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School appropriate for input, process and product totally at the high level.

Keywords: Curriculum of Elderly School, Elderly, Curriculum Evaluation

* Research Article from Faculty of Education, Lampang Rajabhat University, 2020

¹ Assistant Professor, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University, E-mail: krupoycup@hotmail.co.th

² Lecturer, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University, E-mail: plam_angolina007@hotmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ทุกประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับสถานการณ์ภาวะประชากรสูงอายุ (Population Ageing) กล่าวคือสัดส่วนของประชากรวัยเด็ก และวัยผู้ใหญ่ตอนต้นลดลง และสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปี และมากกว่า 60 ปีเพิ่มขึ้น ตามเกณฑ์ของสหประชาชาติได้กำหนดว่า เมื่อประชากรมีสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งหมดจัดว่าเป็นภาวะประชากรสูงอายุ ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุเพราะประชากรของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มจากร้อยละ 9.4 ในปี พ.ศ. 2545 เป็นร้อยละ 10.7 ในปี พ.ศ. 2550 และคาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 25 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2583 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) นอกจากนี้ประเทศไทยยังเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุเร็วกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างมาก ดังข้อมูลสัดส่วนประชากรอายุ 65 ปี ของประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 14 ในเวลา 20 ปี ซึ่งปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดมีจำนวน 19,689 คน มีอายุคาดเฉลี่ยที่อายุ 60 ปี ผู้สูงอายุเพศชาย 20.2 ปี หญิง 23.6 ปี และอายุคาดเฉลี่ยที่อายุ 65 ปี ชาย 16.5 ปี หญิง 19.5 ปี ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาต้องใช้เวลาถึง 72 ปี ในการเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุ (สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุขแห่งชาติ, 2556) จากแนวโน้มของผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นนำมาซึ่งภาวะเสี่ยงและปัญหาด้านสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยแห่งความเสื่อมถอยในทุก ๆ ด้านทำให้เกิดอาการเจ็บป่วยตามวัย นอกจากภาวะสุขภาพที่เสื่อมถอยลง การสูญเสียบทบาทหน้าที่ทางสังคมและความวิตกกังวลต่อความตายที่อยู่ในส่วนลึกของจิตใจ เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมากขึ้นทุกวัน สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกไร้คุณค่า ขาดความกระตือรือร้นลดลง ขาดความเชื่อมั่น และหมดความภาคภูมิใจในตนเอง (สุปานิ จินาสวัสดิ์, 2559) แนวโน้มปัญหาของผู้สูงอายุในอนาคตจะมีความรุนแรงขึ้นเนื่องจากสภาพสังคมที่มีการแข่งขันตลอดเวลา สภาพครอบครัวมีขนาดเล็กการมีเวลาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันน้อยลง ขาดบรรยากาศของความสัมพันธ์ที่ดีส่งผลให้เกิดความเครียดและไม่มีทางออกอันจะนำไปสู่ปัญหาทางสุขภาพผู้สูงอายุได้ในที่สุด

เทศบาลเมืองเขลางค์นครเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีจำนวนประชากรทั้งหมด 60,446 คน โดยเป็นประชากรผู้สูงอายุ จำนวน 15,632 คน และมีแนวโน้มที่จำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ พบว่า เทศบาลเมืองเขลางค์นครได้ให้ความสำคัญกับงานดูแลผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุ แต่ที่ผ่านมามีการดำเนินการจัดการเกี่ยวกับผู้สูงอายุยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก กล่าวคือมีการตั้งศูนย์ผู้สูงอายุ โดยจัดให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมในทุกวันพุธ ซึ่งการร่วมกิจกรรมไม่มีหลักสูตรที่แน่นอน การเตรียมกิจกรรมจะขึ้นอยู่กับผู้สอน ซึ่งประกอบด้วย พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ปราชญ์ชาวบ้าน ครูที่เกษียณอายุราชการ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมบางชนิดผู้สูงอายุต้องเป็นผู้เตรียมมาเอง ซึ่งอาจเป็นการสร้างภาระให้กับผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุบางคนต้องเดินทางมาเรียนโดยใช้รถจักรยาน

แนวทางการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างปกติสุขมีหลายวิธี ซึ่งการสร้างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถพัฒนาผู้สูงอายุให้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ มีอุปกรณ์สนับสนุนในการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูโสภณพุทธิศาสตร์และคณะ (2562, 960-972) ได้ทำวิจัยเรื่อง โรงเรียนผู้สูงอายุ : การจัดการสุขภาพและสวัสดิการผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนผู้สูงอายุช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดพฤติกรรมในการใช้ชีวิต การบริโภคอาหารและมีกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ปราศจากความเครียด ส่งผลต่อสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ ผู้สูงอายุในชุมชนจะมีอายุที่ยืนยาวกว่าในเมือง

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการดำเนินงานของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุมาเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ผ่านการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบที่ผู้สูงอายุจะได้เรียนรู้และเกิดทักษะจากการเรียนรู้เพื่อจะได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข โดยไม่เป็นการทำให้ผู้อื่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง
3. เพื่อประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยศึกษาทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดจุดประสงค์หรือจุดหมายของหลักสูตร 2) การกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาสาระของหลักสูตร 3) การกำหนดแนวการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน และ 4) การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Tyler, 1949) ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยวุฒิและประสบการณ์ของผู้สูงอายุ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2554, 4) และทฤษฎีการประเมินของสตัฟเฟิลบีมซึ่งมีการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยตัวป้อน 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต(Stufflebeam, 1971)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Research) แบบ One-shot case study โดยมีรายละเอียดของการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง จำนวน 43 คน ได้มาจากผู้สูงอายุที่สนใจและเต็มใจสมัครเข้ารับการศึกษานในหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง โดยผู้สูงอายุจะต้องช่วยเหลือตนเองได้ทั้งการเดินทางมาเรียนและการเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

ตัวแปรตาม คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สูงอายุ 2) ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน โดยมีประเด็นคำถาม ดังนี้ 1) องค์ประกอบของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุควรมีอะไรบ้าง 2) เนื้อหาสาระของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุควรประกอบด้วยอะไรบ้างและควรมีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาอย่างไร 3) กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุควรเป็นอย่างไร 4) วิธีการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุควรเป็นอย่างไร ซึ่งในแต่ละประเด็นคำถามจะพื้นที่สำหรับจดบันทึกคำตอบที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและประเมินความสอดคล้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 1.00 ทุกประเด็น เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สังเคราะห์สาระต่าง ๆ เพื่อนำประเด็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไปใช้ในการร่างหลักสูตรต่อไป

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มประกอบด้วยผู้บริหารหรือตัวแทนผู้บริหารเทศบาล จำนวน 1 คน ผู้รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร จำนวน 1 คน ผู้มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน ตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน ซึ่งลักษณะเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่มีประเด็นคำถามแบบปลายเปิดจำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ทิศทาง/จุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้สูงอายุ 2) องค์ความรู้ที่ผู้สูงอายุควรได้รับมีอะไรบ้าง 3) ทักษะที่ผู้สูงอายุควรได้รับมีอะไรบ้าง 4) วิธีการถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับผู้สูงอายุมีอะไรบ้าง 5) วิธีการวัดและประเมินผลสำหรับผู้สูงอายุควรเป็นอย่างไร 6) ช่วงเวลาใดที่ควรใช้ในการจัดการเรียนให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งในแต่ละประเด็นคำถามจะมีช่องระบุชื่อผู้ให้ข้อมูลและประเด็นคำตอบที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและประเมินความสอดคล้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 1.00 ทุกประเด็น เมื่อได้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์สาระต่าง ๆ เพื่อนำประเด็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไปใช้ในการร่างหลักสูตรต่อไป

3. หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีลักษณะเป็นความเรียงโดยหลักสูตรมีการเรียงลำดับตามหัวข้อดังนี้ 1) ปัญหาและความจำเป็น 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) คุณสมบัติของผู้เรียน

6) ระยะเวลาในการศึกษา 7) โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร 8) กิจกรรมการเรียนการสอน 9) ข้อกำหนดการเรียน 10) สื่อ ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ 11) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.24$) ความความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.27$) และคู่มือการใช้หลักสูตรมีการเรียงลำดับตามหัวข้อ ดังนี้ 1) คำชี้แจงในการใช้หลักสูตร 2) คำแนะนำสำหรับครู 3) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการประเมินคุณภาพของคู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.30$)

5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อใช้ในการศึกษาผลการใช้หลักสูตร เป็นแบบทดสอบประเภทเลือกตอบ แบบถูกผิด จำนวน 30 ข้อ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและประเมินความสอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00

6. แบบประเมินหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง เป็นแบบ CIPP Model เพื่อใช้ในการประเมินผลหลังจากที่ดำเนินการใช้หลักสูตรเรียบร้อยแล้ว ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินหลักสูตรประกอบด้วยผู้สอนจำนวน 3 คน และผู้สูงอายุที่เรียนครบตามหลักสูตรจำนวน 43 คน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งประเมินหลักสูตรใน 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินบริบท จำนวน 2 ข้อ การประเมินปัจจัยตัวป้อน จำนวน 5 ข้อ การประเมินกระบวนการ จำนวน 6 ข้อ และการประเมินผลผลิต จำนวน 2 ข้อ รวมทั้งสิ้น 15 ข้อ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและประเมินความสอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้สูงอายุ
2. จัดเวทีการสนทนากลุ่ม ผู้เข้าสนทนากลุ่มประกอบด้วย ผู้บริหารหรือตัวแทนผู้บริหารเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ผู้รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ผู้มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการร่างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุใน 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ทิศทางในการพัฒนาผู้สูงอายุ 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) ทักษะที่ควรจัดให้กับผู้สูงอายุ 4) กิจกรรมการเรียนการสอน 5) การวัดและประเมินผลของหลักสูตร 6) เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน เพื่อให้ได้องค์ประกอบของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในหลักสูตร และวิธีการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร

4. สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การจัดเวทีสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

5. จัดทำร่างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปางและนำเสนอร่างหลักสูตรต่อเสนอต่อผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ผู้มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้สูงอายุ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

6. จัดทำเอกสารคู่มือการใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

7. สร้างแบบประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง เพื่อใช้ในการหาคุณภาพหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ

8. นำหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง และแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

9. ปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

10. ทดลองใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเทศบาลเมืองเมืองเขลางค์นคร อ.เมือง จ.ลำปาง จำนวน 43 คน

11. ประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงการทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Research) แบบ One-shot case study โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้สูงอายุเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุจำนวน 43 คน จำนวน 90 ชั่วโมง

3. เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 90 ชั่วโมง ผู้วิจัยให้ผู้สูงอายุทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

4. ดำเนินการแจกแบบประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ให้กับผู้สอน จำนวน 3 คน และผู้เรียน จำนวน 43 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ด้วยสถิติทดสอบที (One - Sample t-test)

2. วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง และการประเมินหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2554, 103)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและประเมินคุณภาพของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

1. ผลการสร้างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง
หลักสูตรที่สร้างขึ้น คือ หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีลักษณะเป็นหลักสูตรรายวิชา ประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัญหาและความจำเป็น 2) วัตถุประสงค์ 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) คุณสมบัติของผู้เรียน 6) ระยะเวลาในการศึกษา 7) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 วิชา ได้แก่ (1) พระพุทธศาสนาและจริยธรรม (2) การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (3) สังคมและวัฒนธรรม 8) กิจกรรมการเรียนการสอน 9) ข้อกำหนดการเรียน 10) สื่อ ทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้ และ 11) การวัดผลและประเมินผล โดยรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในหลักสูตร ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการจัดเวทีการสนทนากลุ่ม การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาจัดทำร่างหลักสูตร แล้วนำร่างหลักสูตรเสนอต่อผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ผู้มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้สูงอายุเพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ และดำเนินการปรับแก้ก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง พบว่าในภาพรวมของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.30, \sigma = 0.24$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีรายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 4 รายการ คือ ระบุคุณสมบัติของผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน ($\mu = 5.00, \sigma = 0.00$) ระบุระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ($\mu = 5.00, \sigma = 0.00$) สื่อ ทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหา ($\mu = 4.77, \sigma = 0.44$) และสื่อ ทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับยุคสมัย ($\mu = 4.54, \sigma = 0.52$) ส่วนรายการอื่น ๆ มีความเหมาะสมในระดับมาก และในภาพรวมของหลักสูตรมีความสอดคล้องในระดับมาก ($\mu = 4.43, \sigma = 0.12$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีรายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 2 รายการ คือ ระยะเวลามีความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวัยของผู้เข้ารับการอบรมมีความสอดคล้องกับการเรียนรู้ตามหลักสูตร ($\mu = 5.00, \sigma = 0.00$) ส่วนรายการอื่น ๆ มีความเหมาะสมในระดับมาก

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สูงอายุหลังเรียนด้วยหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปางเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สูงอายุเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 หลังการทดลองใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	μ	σ	%	t	Sig
หลังเรียน	43	30	26.44	1.93	88.14	18.48	0.000**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนของผู้สูงอายุสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

การประเมินหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

ที่	รายการประเมิน	n = 46		n = 46
		μ	μ	ความเหมาะสม
1	ด้านบริบท	4.30	0.32	มาก
2	ด้านปัจจัยตัวป้อน	4.33	0.24	มาก
3	ด้านกระบวนการ	4.30	0.24	มาก
4	ด้านผลผลิต	4.25	0.25	มาก
รวมเฉลี่ยทุกด้าน		4.30	0.19	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ในภาพรวมค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.30$, $\sigma=0.19$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยตัวป้อน ($\mu = 4.33$,

$\sigma = 0.24$) ด้านบริบท ($\mu = 4.30, \sigma = 0.32$) ด้านกระบวนการ ($\mu = 4.30, \sigma = 0.25$) และด้านผลผลิต ($\mu = 4.25, \sigma = 0.25$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. การสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

หลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้าน รวมถึงหลักสูตรตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุและหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้สูงอายุ และผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ สังเคราะห์และจัดทำร่างหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นครขึ้นมา แล้วนำร่างหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเสนอต่อผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ผู้มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้สูงอายุเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของหลักสูตร พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุง และเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเมื่อนำหลักสูตรมาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร พบว่า หลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30, \sigma = 0.24$) และมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.43, \sigma = 0.27$) สอดคล้องกับงานวิจัยของเกศกาญจน์ ทันทะภัสสร (2563, หน้า 74-83) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลนครพิษณุโลก โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ใกล้เคียงกัน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สภาพปัญหาและความต้องการ 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างของหลักสูตร 5) สารการเรียนรู้ 6) คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ 7) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลนครพิษณุโลก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27, SD. = 0.54$)

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรและผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สูงอายุที่เรียนด้วยหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.44 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.14 เป็นผลมา

จากเนื้อหาและกิจกรรมในหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการผู้สูงอายุ และเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุตระหนักถึงความสำคัญ รวมทั้งผู้สูงอายุสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิมได้ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ที่กล่าวว่าผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีถ้าหากตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ดังนั้นการจัดหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ควรยึดถือสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นสำคัญ เนื่องจากประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากสำหรับผู้ใหญ่ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2554, 44)

2.2 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สูงอายุหลังการทดลองใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สูงอายุหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นผลมาจากหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรประเภทรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย 3 วิชา ได้แก่ 1) วิชาพระพุทธศาสนาและจริยธรรม 2) วิชาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และ 3) วิชาสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งถือได้ว่าทั้ง 3 รายวิชาเป็นจุดเด่นของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุนี้เนื่องจากเนื้อหาของแต่ละรายวิชาเป็นเรื่องใกล้เคียงกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุทั้งที่ได้ผู้สูงอายุเคยพบเห็น และเคยลงมือปฏิบัติมาบ้างแล้ว เช่น วิชาพระพุทธศาสนาและจริยธรรมจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนา การนำหลักธรรมมาใช้ในการชีวิตประจำวัน วิชาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคและวิธีการดูแลรักษาโรค ซึ่งผู้สูงอายุบางคนอาจกำลังประสบปัญหาการเป็นโรคประจำตัวอยู่แล้ว และวิชาสังคมและวัฒนธรรม จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำบุญชักรวดเวียน ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวภาคเหนือ ซึ่งในการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุเรียนรู้ได้รวดเร็ว รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้ของตนให้กับผู้อื่นได้โดยอาศัยประสบการณ์ตรงและประสบการณ์เดิมของผู้สูงอายุเอง นอกจากนี้ผู้สอนในแต่ละรายวิชาก็เป็นผู้มีความชำนาญในเรื่องที่ตนรับผิดชอบในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิพล อาจอินทร์ (2563, 42-43) ที่กล่าวว่าหลักสูตรรายวิชา มีลักษณะดังนี้ 1) เนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ ถูกจัดไว้ตามลำดับขั้นอย่างเป็นระเบียบ มีความต่อเนื่องกัน 2) การสอนแยกตามรายวิชาทำให้มีความเชี่ยวชาญในการสอนเนื้อหาสาระในรายวิชาที่รับผิดชอบได้เป็นอย่างดี 3) ครูสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระและความรู้ได้คราวละมาก ๆ 4) ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดความรู้และเนื้อหาสาระที่เป็นระบบและต่อเนื่องกัน สามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่และความรู้เดิมได้ และ 5) การวัดและประเมินผลทำได้ง่าย

3. ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

การประเมินหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ผลการประเมิน พบว่า หลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้วิจัยศึกษา แนวการพัฒนาหลักสูตร การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา และมีข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับสภาพและบริบทการจัดการศึกษา สำหรับผู้สูงวัย ซึ่งการประเมินหลักสูตรดำเนินการด้วยวิธีการที่เป็นระบบ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านบริบท ซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร ผลการประเมิน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30, \sigma = 0.32$) ทั้งนี้เป็นผลมาจาก หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ผ่านการสังเคราะห์สภาพปัญหา มีการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบและครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน

3.2 ด้านปัจจัยตัวป้อน ซึ่งประกอบด้วย คู่มือการใช้หลักสูตร เนื้อหาแต่ละรายวิชา คำชี้แจงผู้ใช้หลักสูตร กิจกรรม สื่อ เทคโนโลยี และเอกสารประกอบการเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านปัจจัยตัวป้อนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33, \sigma = 0.24$) ทั้งนี้เป็นผลมาจากหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงมีการเตรียมความพร้อมในด้านสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี กิจกรรมและผู้สอนเป็นอย่างดี

3.3 ด้านกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน เนื้อหา เครื่องมือในการวัดและประเมินผล ผลการประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านกระบวนการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30, \sigma = 0.25$) ทั้งนี้เป็นผลมาจาก กิจกรรมในหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ผู้สูงอายุมีความรู้สึกละเลยตนเองเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อกลุ่ม มีความภาคภูมิใจเมื่อมีคนชื่นชม และเกิดกำลังใจเมื่อเกิดความผิดพลาด

3.4 ด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย ความรู้และการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ ผลการประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านผลผลิตในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25, \sigma = 0.25$) ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้สูงอายุสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม กับความรู้ใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ได้เป็นอย่างดี

สอดคล้องกับงานวิจัยของสกลิตา ภูมิพาณิชย์ (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง สำหรับครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรเสริมสมรรถนะมีความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ

ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ (Knowles, 1978) ที่กล่าวว่า ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีอิสระจากการควบคุม เกิดแรงจูงใจในการนำไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง หลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้ที่สนใจนำหลักสูตรไปใช้ควรปรับเปลี่ยนเนื้อหาบางส่วนและควรกำหนดเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุกลุ่มที่ผู้สนใจจะนำหลักสูตรไปใช้
2. กิจกรรมการเรียนการสอนบางกิจกรรม ผู้สอนควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ เข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้ช่วยของผู้สอนหรือเป็นผู้นำกลุ่มในการทำกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาททางสังคมและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น
3. ผู้สอนควรมีการเสริมแรงให้กับผู้สูงอายุอยู่เสมอในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดความมั่นใจในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องด้วยจำนวนประชากรของผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุควรสร้างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุให้ครอบคลุมพื้นที่ที่รับผิดชอบเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีโอกาสพบกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ลดปัญหาความรู้สึกละเลยตนเองไม่มีค่า ลดอาการซึมเศร้า ทำให้รู้จักวิธีการป้องกันและดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง มีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น
2. ควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดทำหลักสูตรการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจริง ๆ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

เอกสารอ้างอิง

- เกสกาญจน์ ทนประภัสสร. (2563). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษา เทศบาลนครพิษณุโลก. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22 (2), 74-83.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- พระครูโสภณพุทธศาสตร์ และคณะ. (2562). โรงเรียนผู้สูงอายุ : การจัดการสุขภาวะและสวัสดิการผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 6(2), 960-972.
- สลิลนา ภูมิพาณิชย์. (2560). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21 (1), 261-276.
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2563). *การพัฒนาหลักสูตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2554). *ก้าวต่อไปของ กศน.* กรุงเทพฯ: ชุมพรพรินท์ แอนด์ ดีไซน์.
- สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุขแห่งชาติ. (2556). *การสาธารณสุขไทย*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุปานิ จินาสวัสดิ์. (2559). *พฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- Knowles, M. S. (1978). *The Adult Learner: A Neglected Species*. (2nd ed.). Houston: Gulf.
- Stufflebeam, Daniel L., and others. (1971). *Educational evaluation and Decision Making*. Illinois: F. E. Peacock Publishing.
- Tyler Ralph W. (1949). *Basic Principia of Curriculum and Instruction*. Chicago: the University of Chicago press.
